Działy filozofii

ONTOLOGIA – teoria bytu, obejmująca szeroko pojmowaną rzeczywistość. Docieka, czy byt jest jeden, czy też występuje w wielu rodzajach. Bada jego naturę i najważniejsze właściwości, a także rozpatruje go w wymiarze czasu i przestrzeni. Zajmuje się budową rzeczywistości, charakterem układu tworzących ją rzeczy oraz zjawisk, a także ewentualnym porządkiem i prawidłowościami tego układu. Podejmuje problem wolności, starając się określić jej istotę i granice. Analizuje relację świadomości i psychiki do materii. Rozpatruje również rozwój rzeczywistości oraz prawidłowości, które nim kierują.

EPISTEMOLOGIA – określana również jako gnoseologia lub teoria poznania. Ta dyscyplina filozoficzna podejmuje zagadnienia związane z poznawaniem bytu. Przedmiotem jej zainteresowania jest szczególny rodzaj ludzkiej aktywności, którego celem jest zdobywanie wiedzy o rzeczywistości. Epistemologia bada źródła poznania, czyli jego aspekt genetyczny, oraz drogi, którymi należy podążać, a więc aspekt metodologiczny. Zastanawia się nad możliwościami poznawczymi człowieka i nad tym, czy świat jest dla niego w pełni poznawalny. Ocenia także rezultaty naszych działań poznawczych pod względem ich prawdziwości. W tym celu próbuje zdefiniować prawdę i wskazać jej kryterium – probierz pozwalający ustalić, który sąd lub zdanie spełnia warunki wynikające z przyjętej definicji prawdy.

ANTROPOLOGIA FILOZOFICZNA – dziedzina tworząca ogólną filozoficzną koncepcję człowieka. Skupia się przede wszystkim na jego zasadniczych właściwościach, określanych mianem natury ludzkiej. Próbuje również ustalić jego miejsce zarówno w świecie przyrody, jak i w rzeczywistości społecznej oraz kulturowej. Rozważa ponadto sens i cel ludzkiego życia, szczęście, cierpienie, śmierć oraz relację jednostki do zbiorowości.

ETYKA, CZYLI NAUKA O MORALNOŚCI – zajmuje się ludzkim postępowaniem, ujmując je w kategoriach dobra i zła. Podejmuje zatem kwestie wartości, ocen, norm, sposobów poznawania faktów moralnych i ich zakresu, a także ideału etycznego. Bada również powiązania stanowisk etycznych z określonymi koncepcjami ontologicznymi oraz religijnymi.

ESTETYKA – tradycyjnie nazywana nauką o pięknie. Jej zainteresowania obejmują jednak także inne kategorie estetyczne: wdzięk, urok, wzniosłość, konieczność, a nawet rozmaite postacie brzydoty. Jeden z głównych obszarów badań estetycznych stanowi szczegółowa analiza przedmiotów, w których występują te kategorie. Drugi obejmuje samo przeżycie estetyczne, jego kolejne fazy, składniki oraz uwarunkowania.

FILOZOFIA SPOŁECZNA – rozważa ogólne kwestie dotyczące społecznego życia człowieka. Zajmuje się prawidłowościami, które rządzą funkcjonowaniem i rozwojem społeczeństwa, a także świadomością społeczną i jej relacją do materialnych warunków ludzkiego istnienia. Podejmuje również zagadnienie państwa oraz dziejów: ich kierunku, sensu i czynników wpływających na określony przebieg wydarzeń historycznych.

Problem bytu w historii filozofii – objaśnij na kilku przykładach

Istotą tego zagadnienia jest pytanie, czy byt istnieje niezależnie od naszych doświadczeń psychicznych, czy też wiąże się z nimi tak ściśle, że nie można uznać jego istnienia za obiektywne.

Odrzucenie obiektywnego istnienia rzeczywistości i zaliczenie jej do sfery subiektywnych, świadomych przeżyć podmiotu stanowi sedno stanowiska idealistów subiektywnych. W historii filozofii pogląd ten występował stosunkowo rzadko. Jego najbardziej znanym reprezentantem jest George Berkeley. Według niego świat materialny staje się wobec świadomości jej wytworem, fikcją, czymś istniejącym subiektywnie. Z dziedziny

transcendentnej wobec ludzkiego umysłu (łac. „przekraczać”) przechodzi w jego immanentną treść (łac. „in maneo” – „pozostawać wewnątrz”).

Idealiści obiektywni przyjmują natomiast, że rzeczywistość nie powstaje w ludzkim umyśle, lecz istnieje niezależnie od naszej świadomości i woli. Uważają jednak, że ma ona naturę duchową albo jednocześnie duchową i materialną.

Do idealistów obiektywnych mogą należeć moniści, dualiści oraz pluraliści. Przykładami przedstawicieli tego stanowiska są Hegel i Platon. W ujęciu Platona idee nie są bytami pomyślanymi przez kogokolwiek. Tworzą niezależny świat przedmiotów niezmiennych, wiecznych i doskonałych. W systemie Tomasza z Akwinu miejsce idei zajmuje Bóg. Jego doskonałość jest tak wielka, że nie sposób uznać go za wytwór jakiegoś umysłu. Również materialna przyroda, choć została stworzona, ma według Tomasza obiektywną realność.

Kartezjusz uznaje obie substancje – myślącą i rozciągłą – za byty w pełni obiektywne.

Filozofia marksistowska, podobnie jak wszelki materializm, przyjmuje obiektywne istnienie rzeczywistości. Rozumie przez nią byt materialny we wszystkich jego różnorodnych przejawach. Głosi bezwzględne pierwszeństwo materii wobec tego, co duchowe.

Stanowiska ontologiczne: monizm, dualizm, pluralizm, materializm, idealizm

Wyodrębnienie tych stanowisk wynika z różnego stosunku filozofów do materialnej rzeczywistości, będącej naturalnym obszarem ludzkiego życia i działania. Dopiero na gruncie filozofii staje się ona przedmiotem ogólnej refleksji. Świat materialny zawsze znajdował miejsce w rozważaniach ontologicznych, czyli metafizycznych, lecz interpretowano go na różne sposoby. Wyróżnia się dwa podstawowe stanowiska:

idealizm i realizm.

MONIZM – według jego zwolenników istnieje tylko jeden byt, którego natura jest duchowa. Rzeczywistość materialna ma natomiast charakter pozorny i złudny, dlatego nie można właściwie przypisać jej faktycznego istnienia. Monizm stanowi skrajną odmianę idealizmu.

DUALIZM – zakłada, że materia jest bytem, ale oprócz niej istnieje także byt duchowy. Całość rzeczywistości dzieli się zatem na dwie zasadniczo odmienne sfery: idealną i materialną. Dualiści nie przyznają im równorzędnego znaczenia, zawsze wskazując na przewagę bytu duchowego. Najczęściej wyraża się to w przypisywaniu mu niekiedy pierwotności wobec bytu materialnego, uzależnianiu przyrody od czynników idealnych oraz uznawaniu ducha za byt doskonalszy.

PLURALIZM – zwolennicy tego rzadko spotykanego stanowiska twierdzą, że rzeczywistości nie można sprowadzić ani do jednego bytu, ani do dwóch rodzajów bytu. Przyjmują istnienie wielu bytów, z których każdy jest odrębny, samodzielny i niesprowadzalny do pozostałych sfer bytowych. Każdy z nich stanowi niejako „świat dla siebie” (Gottfried Wilhelm Leibniz).

MATERIALIZM – jeden z dwóch głównych kierunków rozwoju filozofii. Opiera się na przekonaniu, że świat istnieje obiektywnie i niezależnie od świadomości, która jest wtórna wobec materii. Materializm dialektyczny to dialektyczna odmiana filozofii materialistycznej, będąca światopoglądową i metodologiczną podstawą marksizmu. Materializm historyczny oznacza materialistyczne rozumienie dziejów.

IDEALIZM – kierunek filozoficzny przeciwstawny materializmowi. Przyjmuje pierwotność ducha, idei i świadomości oraz wtórny charakter materii.

Jeżeli potrzebujesz konsultacji przy pisaniu pracy licencjackiej lub magisterskiej, to polecamy serwis pisanie

prac - pomoc w pisaniu prac w granicach dozwolonych prawem